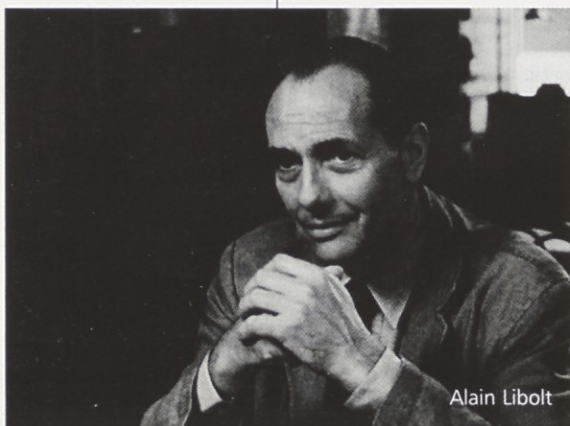

eric rohmer: jesenska zgodba

Béatrice Romand

simon popek

Marie Rivière
Béatrice Romand

Alain Libolt

Jesenska zgodba je seveda moralna zgodba, a ne del šestih moralnih zgodb, ki jih je Rohmer iz lastne literarne predloge na veliko platno prelival celih deset let, med 1962 in 1972, temveč zadnji del Zgodb o štirih letnih časih. Po Pomladni (1990), Zimski (1992) in Poletni (1996) je sedaj tu *Jesenska zgodba*, najlepša med vsemi ter, vsaj meni osebno, eden najljubših Rohmerjevih filmov sploh.

Najprej seveda na kratko o sami zgodbi, saj bo brez natančnega opisa razumevanje pričujočega pisanja močno oteženo; težave s pisanjem ima namreč tudi sam avtor teksta, ki je pred zahtevno nalogo utemeljitve izbire najljubšega med filmi leta 1998 *Jesensko zgodbo* za ponoven ogled lovil po evropskih festivalskih prestolnicah. Brezuspšno. Rohmerjev zadnji film so vrteli le na beneškem festivalu, v začetku septembra, kar za samo pisanje pomeni precejšnjo časovno distanco, v primeru Rohmerja pa še posebej, saj si je njegove filme več kot priporočljivo ogledati večkrat.

Torej:

V ospredju so tokrat absolutno ženske, predvsem Isabelle (Marie Rivière) kot nekakšna "ljubezenska svetovalka" 45-letni prijateljici, vdovi Magali (Béatrice Romand), pridelovalki vina, ki se po osamosvojitvi svojih otrok čuti osamljeno; a Magali je naenkrat deležna dveh snubcev: Gérarda (Alain Libolt), resnega, urejenega gospoda v zrelih letih, ki ji ga Isabelle "zrihta" preko oglasov (ne da bi Magali to vedela), ter precej mlajšega Etienna (Didier Sandre), ki ji ga predstavi Rosine (Alexia Portal), dekle njenega sina Lea (Stéphane Darmon). Morda zveni zapleteno, toda Rohmer protagonisto mojstrsko vodi skozi ljubezenski klobčič, ki ga narekuje malce "perverzna" vrsta (nikakor ne spolnega) izsiljevanja. Namreč, Rosine je nekdanja Etiennova ljubimka (bil je njen profesor), njuno nadaljnje prijateljstvo pa ona strogo pogojuje s tem, da si Etienne najde dekle, resno zvezo torej; le tako bosta po njenem lahko ostala prijatelja. Na drugi strani bo Magali sprejela novega možkega le preko povsem naravnega, naključnega srečanja in nikakor prek oglasov ali poznanstev, zato mora tudi "posrednica" Isabelle manipulirati tako z Magali kot z Gérardom, ki je sprva prepričan, da je njegov zmenek preko oglasa prav Isabelle; slednja mu šele precej kasneje – po parih

srečanjih v restavraciji, ko se Isabelle prepriča, da je njegov karakter "primeren" za Magali - razkrije, da je šlo za prevaro, da je bil torej zmanipuliran, zaveden – a v dobro njene dobre prijateljice, pravzaprav obeh. Gérard in Magali se bosta, končno, "naključno", srečala na poroki Isabelline hčerke, s čimer situacija še zdaleč ni razrešena, saj Magali, ki je nad Gérardom kar očarana, pomotoma "zaloti" Gérarda in Isabelle, misleč, da sta ljubimca; in tu je seveda še Etienne, ki je prav tako povabljen, s strani Rosine.

Sem zlahka prilepimo ugotovitev Pascala Bonitzerja, pisca izvrstne študije o Rohmerju (P. Bonitzer: *Eric Rohmer*, Kinotečni zvezki, nova serija št. 2, Ljubljana 1996), ki pravi, da so "Rohmerjevi filmi – kljub transparentnosti, ki jim jo tako pogosto pripisujejo – posejani z lažnimi sledmi, dvoumnostmi, varljivimi videzi, so polni zarot in mahinacij, kot da bi jih 'montiral' Jago" (str. 27). Ali še bolje, Rohmerjevi filmi so v bistvu kriminalke, filmi z uganko, predvsem pa trdno skonstruirani mehanizmi, ki bi zlahka izpadli hladni, klinični, če jim Rohmer ne bi vdahnil svojevrstnega emocionalnega pečata, ki se – kot že tolikokrat doslej – navezuje na geografsko postavitev zgodbe. Sam Rohmer je v intervjujih poudarjal tovrstni pomen, še posebej v primeru *Zgodb o štirih letnih časih*, ki jih definirajo štirje različni geografski konci Francije. V primeru *Jesenske zgodbe* so to vinorodni okoliši ob dolini Rena v južnem delu države. In če Bonitzer trdi, da so "Rohmerjevi filmi pravzaprav vedno ene in iste zgodbe", lahko Rohmer doda le naslednje, namreč, da če so si zgodbe res tako podobne, je pomembno, da si najdejo trdno okolje, s katerim se identificirajo. Zunanje lokacije, eksterierji, vsi ti nepregledni vinogradi ter ruralna pokrajina, kjer se v veliki večini odvija *Jesenska zgodba* (še posebej prva polovica filma), torej niso v tolikšni meri vpliv novovalovske estetike (kot so namigovali nekateri), kot predvsem pomemben element, ker ljudje v provinci živijo med seboj oddaljeni. Tudi to dela *Jesensko zgodbo* in vse Rohmerjeve mahinacije in manipulacije bolj verjetne; jasno je, da tovrstnih junakov ne bi mogel postaviti v mesto, saj se tam ljudje tako preprosto ne obnašajo.

Prav na poseben način pa se "obnašajo" tudi posamezne epizode *Zgodb štirih letnih časov* ali kot pravi Rohmer: "*Pomladna zgodba se rima z Jesensko in Poletna z Zimsko; na nek način si bloka nasprotujeta – prvi govori o moškem in treh ženskah, drugi o ženski in treh moških*". V *Jesenski* in *Pomladni zgodbi* je Rohmer, po lastnih besedah, naknadno spoznal, da se veliko govori o razmišljanju, v obliki čistih, transcendentalnih misli, ki so skrite, sugerirane; misel, ki se giblje, je po njegovem v službi kolesja. V *Pomladni zgodbi* je razmišljanje po Rohmerju bolj namišljeno, imaginarno, v *Jesenski* pa realno. Splošno je znano, da se v Rohmerjevih filmih pogosto razpravlja in na široko argumentira – to je celo njihov razpoznavni znak; Rohmerjevi junaki si vselej zmotno mislijo, da vedo dovolj, še posebej v ciklu šestih moralnih zgodb in še posebej "pripovedovalci" znotraj le-teh. V *Jesenski zgodbi* to ni tako opazno, morda še najbolj v liku učitelja Etienna, ki je že po svojem poklicu "zavezan" k razpravi.

In če se povrnem k obnašanju, vedenju junakov, potem kmalu postane razvidno, da prav v režiji protagonistov, njihovega reagiranja in nemalokrat tudi zadrege nemara leži največje mojstrstvo Rohmerja. Napisati tako koncizno sestavljen scenarij, dodelan do najmanjše potankosti, tako natančno, da na prvi pogled sploh ne dovoljuje nikakršnih odstopanj, je eno; nekaj povsem drugega pa je potem te vloge, te mehanske, fiktivne kreature, spraviti v življenje na platnu. Zato je sekvenca na vrtni zabavi ob poroki Isabelline hčerke antologijska, še posebej ko se pojavita oba Magalinina "kandidata", Gérard in Etienne, ko nastopita ta oba

zmanipulirana elementa, ne vedoč eden za drugega. V teh trenutkih se zares vidi, kdo je mojster, Rohmer je namreč najbolj genialen v najbolj preprostih trenutkih, malih detajlih, kjer prikaže vso človekovo nemoč ob sramu oziroma trenutkih komunikativne nerodnosti med spoloma. Oba "snubca" sta seveda na moč različna; tako oseba iz oglasa, Gérard, ni ne cinični zapeljivec ne intelektualec, kot denimo Antoine Vitez v *Moja noč pri Maud* (*Ma nuit chez Maud*, 1969), medtem ko je druga moška oseba, Etienne, zelo rohmerjevska, kot nekakšen *dandy*.

Jesenska zgodba je po eni strani rahločutna ljubezenska "komedija", ki ji dajejo ostrino prav "nerodne" situacije, v katerih se znajdejo Rohmerjevi junaki. Gotovo gre za najbolj lahkotno epizodo iz serije o štirih letnih časih, ki pa s tem ne izgubi ničesar rohmerjevskega; mojster je kvečjemu dokazal, da s starostjo in zrelostjo obravnavanje ljubezni (in spolnosti) ni nujno zgolj stvar obsesivnega vedenja ali frivolnega tekanja za mladimi dekleti, temveč inteligentno povedane zgodbe. Po drugi strani pa gre za pravljično, pripovedko v pravem pomenu besede (prevod "Jesenska pripoved" ali celo "pravljica", kot se je pojavljal pri prvih dveh epizodah, bi bil v tem primeru dejansko najustreznejši) in krasno odo življenju, kjer zaključni pogled na Magalinine vinograde obeta, da bo tokratna vinska letina še posebej obilna in kvalitetna. •

Film leta:

Jesenska zgodba (*Conte d'automne*, 1998, Francija), Eric Rohmer

Ostalo:

Domača distribucija (abecedno):

Črna mačka, beli mačkon (*Crna mačka, beli mačor*, 1998, Jugoslavija/Nemčija/Francija), Emir Kusturica
Jackie Brown (1997, ZDA), Quentin Tarantino
Jezusovo življenje (*La vie de Jesus*, 1997, Francija), Bruno Dumont
Luknja (*Dong*, 1998, Tajvan), Tsai Ming Liang
Moja stvar (*Nobody's Business*, 1996, ZDA), Alan Berliner
Ognjemet (*Hana-bi*, 1997, Japonska), Takeshi Kitano
Praznovanje, Thomas Vinterberg
Sam proti vsem (*Seul contre tous*, 1998, Francija), Gaspar Noé
Socialna nastanitev (*Public Housing*, 1997, ZDA), Frederick Wiseman
Vrt dobrega in zla (*Midnight in the Garden of Good and Evil*, 1998, ZDA), Clint Eastwood

Festivalski filmi (abecedno):

Ayneh (*Zrcalo*, 1997, Iran), Jafar Panahi
Blue Moon (1997, Tajvan), Ko I-ching
L'ennui (*Dolgčas*, 1998, Francija), Cedric Kahn
Sib / La pomme (*Jabolko*, 1998, Iran/Francija), Samira Makhmalbaf
La septieme ciel (*Sedmo nebo*, 1997, Francija), Benoit Jacquot
La silence (*Tišina*, 1998, Iran/Tadžikistan/Francija), Mohsen Makhmalbaf